

УДК 811.161.3'373.21

Л.В. Леванцэвіч¹, Н.Р. Якубук²¹канд. філал. навук, дац., заг. каф. беларускай філалогіі
Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С. Пушкіна²канд. філал. навук, дац., дац. каф. беларускай філалогіі
Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.С. Пушкіна
e-mail: ¹lewalena@mail.ru; ²smalusha@yandex.by**МІКРАТАПОНІМЫ БРЭСТЧЫНЫ: ДА ПЫТАННЯ КЛАСІФІКАЦЫІ**

У беларускім мовазнаўстве актыўная праца па зборы і сістэматызацыі тапанімічнага матэрыялу распачалася ў 60-я гг. XX ст. На сёння мовазнаўцы маюць і мікратапанімічныя слоўнікі, і неадзінкавыя навуковыя артыкулы па мікратапаніміі пэўных рэгіёнаў. Асобныя публікацыі прысвечаны аналізу мікратапонімаў з канкрэтнай утваральнай базай. У артыкуле праведзены аналіз вядомых у беларускім мовазнаўстве відаў класіфікацыі тапанімічных (мікратапанімічных) адзінак і распрацавана магчымая схема аналізу мікратапанімічнага матэрыялу па ўтваральнай аснове.

Тапонім – назва геаграфічнага аб’екта. Мікратапонім – назва малога геаграфічнага аб’екта: лесу, лугу, поля, урочышча і інш. У працы намі выкарыстоўваюцца тэрміны тапонім і мікратапонім як сінанімічныя. Даследчыкі тапаніміі яшчэ ў XIX ст. называлі геаграфічныя імёны «мовай Зямлі». Зямля ёсць кніга, дзе ў геаграфічнай наменклатуры запісана гісторыя народа (засяленне рэгіёна ў мінулым, ландшафт і яго змены, культурна-гістарычныя працэсы мясцовасці або цэлага рэгіёна). У беларускім мовазнаўстве актыўная праца па зборы і сістэматызацыі тапанімічнага матэрыялу распачалася ў 60-я гг. XX ст.

На гэце артыкула – аналіз вядомых у беларускім мовазнаўстве відаў класіфікацыі тапанімічных (мікратапанімічных) адзінак і спроба распрацаваць магчымую схему аналізу мікратапанімічнага матэрыялу па ўтваральнай аснове.

На сёння мовазнаўцы маюць і мікратапанімічныя слоўнікі, і неадзінкавыя навуковыя артыкулы па мікратапаніміі пэўных рэгіёнаў. Асобныя публікацыі прысвечаны аналізу мікратапонімаў з канкрэтнай утваральнай базай: каларонімамі, назвамі нявораных зямельных участкаў, земляробчай лексікай, прыродна-геаграфічнай тэрміналогіяй, апелятывамі, айконімамі, антрапонімамі (Ж.С. Сіплівеня, В.А. Шклярк, Н.Р. Якубук, С.С. Клундук, В.М. Емельяновіч). Аналізуецца структура і словаўтваральныя мадэлі мікратапонімаў (Ж.С. Сіплівеня, Г.С. Іванова).

М.А. Даніловіч прапануе разглядаць мікратапонімы кожнай вёскі як асобныя тапанімічныя палі, пад якімі трэба разумець сукупнасць усіх тапанімічных адзінак пэўнага рэгіёна, якія характарызуюцца сістэмнымі сувязямі і адносінамі паміж сабой. Як адзначае М.А. Даніловіч, «тапанімічнае поле складаецца з цэнтральнай (асноўнай) і перыферычнай частак. Ядром цэнтральнай часткі выступае айконім, вакол якога на лінгвістычнай карце разгрупаваны іншыя онімы (айконімы, аграонімы, гідронімы, гелонімы, аронімы і г.д.)» [1, с. 126–129].

Некаторыя навукоўцы падаюць класіфікацыю мікратапонімаў паводле семантыкі. В.А. Шклярк вылучае наступныя групы мікратапонімаў: 1) найменні, суадносныя з назвамі высокіх месцаў; 2) найменні, суадносныя з назвамі нізкіх месцаў; 3) найменні, суадносныя з назвамі зямельных участкаў і іншай земляробчай лексікай; 4) найменні, суадносныя з агульнымі назвамі паселішчаў і іх частак [2, с. 192–197].

Б.А. Крук акрэслівае такія групы: а) назвы, звязаныя з асаблівасцямі мясцовага ландшафту; б) назвы, звязаныя з дзейнасцю мясцовых жыхароў; в) назвы, якія засталіся як памяць аб пэўнай асобе [3].

Ю.Г. Сагановіч пры аналізе мікратапонімаў дзвюх вёсак Мінскага раёна выдзяляе наступныя групы:

1. Назвы, семантыка якіх не выклікана выразнай мясцовай спецыфікай і з'яўляецца відавочнай у большай ці меншай ступені.

1.1. Агульнаразумелыя назвы, якія цалкам аб'ектыўна суадносяцца з аб'ектам называння.

1.2. Значэнне назвы ў цэлым зразумелае, але матывацыя адносінаў назвы да пэўнага аб'екта недастаткова выразная.

2. Назвы, значэнне якіх дакладна раскрываецца толькі ў мясцовым кантэксце.

2.1. Адапелятыўныя найменні:

а) у назве рэалізавана адна з некалькіх магчымых матывацый;

б) сувязь з агульнавядомай семантыкай слова захоўваецца, але значэнне некалькі трансфармавалася ў мясцовых умовах.

2.2. Назвы, звязаныя з онімамі іншых тыпаў гэтай мясцовасці:

а) адантрапанімічныя мікратапонімы, утвораныя ад імён людзей, якія маюць дачыненне да гэтага ўрочышча;

б) мікратапонімы, звязаныя з іншымі тапонімамі гэтай мясцовасці.

3. Назвы з верагоднаснай семантыкай (жыхары даюць пэўнае тлумачэнне, але яно не пацверджана).

4. Семантыка назвы не выяўлена нават з адноснай верагоднасцю [4].

Класіфікацыя тапонімаў, матываваных геаграфічнымі тэрмінамі, распрацоўвалася ў беларускім мовазнаўстве В.П. Лемцюговай, В.М. Емельяновіч, Н.Р. Якубук, І.Л. Капыловым, В.А. Жучкевічам і інш.

В.А. Жучкевіч вылучае наступныя групы тэрмінаў, што сталі асновай для ўтварэння тапонімаў і гідронімаў: 1) агульнагеаграфічныя (ландшафтныя): палессе, парэчча, палужжа; 2) гідраграфічныя: палонка, крыніца; 3) якія адносяцца да рэльефу і глебы: гара, яр, жар, лог і інш.; 4) якія абазначаюць раслінныя асацыяцыі: пушча, бор, гай, амшара і г.д.; 5) якія адносяцца да тыпаў паселішчаў: печ, двор, сяло, стан і інш.; 6) эканоміка-геаграфічныя тэрміны: рудня, гута, смалярня і інш.; 7) назвы-тэрміны сельскагаспадарчай дзейнасці: ляда, ніва, мяжа; 8) транспартныя тэрміны: брод, гаць, грэбля і інш. [5, с. 21–22].

Пры групоўцы рэгіянальных мікратапонімаў даследчыкі звычайна вылучаюць такія групы, як: 1) мікратапонімы, якія фіксуюць асаблівасці рэльефу; 2) мікратапонімы, матываваныя апелятывамі для абазначэння балюцістых мясцін і прыродных вадаёмаў; 3) мікратапонімы, матываваныя назвамі мясцовай флоры; 4) мікратапонімы з абазначэннем канфігурацыі аб'екта; 5) мікратапонімы ад назваў зямельных участкаў.

Артыкулы В.М. Емельяновіч прысвечаны вывучэнню структурна-семантычных асаблівасцяў мікратапаніміі паўночна-заходняй часткі Брэсцкай вобласці. У залежнасці ад лексіка-семантычнага складу асноў В.М. Емельяновіч вылучае на тэрыторыі Жабінкаўскага раёна мікратапонімы апелятыўнага, антрапанімічнага і гідранімічнага паходжання і прыходзіць да высновы, што ў даследаваным раёне большасць мікратапонімаў адантрапанімічнага паходжання: *Пятровічы, Сенькавічы, Федзькавічы* і інш. [6, с. 195–198].

Н.Р. Якубук у шэрагу сваіх артыкулаў вывучае лексічны склад айконімаў і мікратапонімаў Пабужжа, выяўляе характар і семантыку іх асноў, вылучае словаўтваральныя тыпы і мадэлі, вызначае прадуктыўнасць розных спосабаў утварэння. Даследчыца прапануе наступную класіфікацыю:

1. Мікратапонімы апелятыўнага паходжання.

1.1. Мікратапонімы, матываваныя апелятывамі, якія абазначаюць прыродна-геаграфічныя паняцці.

1.1.1. Мікратапонімы, утвораныя ад назваў рэльефу.

1.1.2. Мікратапонімы, у аснове якіх ляжаць назвы расліннасці.

1.1.3. Мікратапонімы, утвораныя ад назваў гідрааб'ектаў або ад гідралагічных тэрмінаў.

1.2. Мікратапонімы, матываваныя апелятывамі, што ўзыходзяць да назваў зямельных участкаў.

1.3. Мікратапонімы, суадносныя з назвамі, якія абазначаюць вынікі чалавечай дзейнасці.

1.3.1. Назвы тыпаў паселішчаў і іх частак.

1.3.2. Будынкі і збудаванні жывёльнага і гаспадарчага прызначэння.

1.3.3. Мясцовыя прадпрыемствы вытворчасці, рамёстваў, промыслаў.

1.3.4. Шляхі, масты, дарогі, пераправы.

2. Мікратапонімы антрапанімічнага паходжання.

2.1. Мікратапонімы, матываваныя ўласнымі асабовымі кананічнымі імёнамі і суадноснымі з імі прозвішчамі.

2.2. Мікратапонімы, матываваныя імёнамі-мянушкамі і прозвішчамі, суадносныя з апелятывамі, якія фіксуюць самую разнастайную апелятыўную лексіку.

3. Мікратапонімы тапанімічнага паходжання [7, с. 184–187].

Айконімы і мікратапонімы Заходняга Палесся ў этналінгвістычным асвятленні прааналізаваны ў манаграфіі Т.М. Аліферчык «Тапанімія Заходняга Палесся: этналінгвістычны аспект». Аўтар рэканструявала ландшафтную мадэль у тапаніміі Заходняга Палесся. У працы аналізуюцца наступныя групы тапонімаў: 1) тапонімы, матываваныя паняццямі «лес», «балота»; 2) прасторавыя параметры ў тапаніміі (верх – ніз; рэльеф; лакалізацыя ў прасторы; канфігурацыя ў прасторы); 3) рэпрэзентацыя семантычнай апазіцыі «свой – чужы» ў тапаніміі (асвоенасць прасторы; ідэя мяжы; гаспадарчая абумоўленасць асваення прасторы; онімы, матываваныя этнонімамі) [8, с. 254–255].

Мікратапонімы, сабраныя аўтарамі артыкула на тэрыторыі Брэстчыны і належным чынам сістэматызаваныя, сталі асновай наступнай класіфікацыйнай схемы.

І. Мікратапонімы, суадносныя з паняццем «чалавек».

1) Матываваныя антрапонімамі (імя, прозвішча, мянушка): **Ада́шак** – неафіцыйная назва часткі вёскі Дзекалы. Назва паходзіць ад імені раней добра вядомага багатага пана Адашка (Адаш) (в. *Дзекалы Бар. Бр.*); **Абу́ховічы** – паляна ў лесе, дзе раней стаяла хатка селяніна Абуховіча (в. *Тухавічы Лях. Бр.*); **Бакунóвэ Болóто** – балота. Назва паходзіць ад прозвішча Бакун (в. *Дубіца Бр. Бр.*); **Барба́рка** – поле. Некалі на хутары жыла бабка Барбара, зараз на гэтым месцы – поле (в. *Рудня Івац. Бр.*); **Ваку́ліна Зямля́** – поле, дзе расце збожжа. Раней была зямля пана Вакулы (в. *Навіцкавічы Кам. Бр.*); **Гара́сым-кы** – сенажаць, дзе раней быў хутар сельскага багацця па імені Гарасымка < Гарасым < Герасім (в. *Аніскавічы Кобр. Бр.*); **Мазу́рка** – месца ў лесе. Раней непадалёку жыў паляк па мянушцы Мазурок (в. *Церабунь Бр. Бр.*); **Ме́ераў Ху́тар** – лес. Назва паходзіць ад прозвішча ранейшага гаспадара, пана Меера (з/п *Целяханы Івац. Бр.*); **Но́віковэ** – поле, дзе раней жыў чалавек па прозвішчы Новік (в. *Астрамечава Бр. Бр.*); **Олэ́ськова** – частка поля, што раней належала чалавеку па імені Олэсь < Алэсь (в. *Аніскавічы Кобр. Бр.*); **Пана́савы Уху́ты** – хмызняк каля хаты Панаса (в. *Рыцец Бр. Бр.*); **Старасцюко́ва Горá** – поле. Раней гэтае месца касіў чалавек па прозвішчы Старасцюк (з/п *Целяханы Івац. Бр.*); **Тэрэ́шково** – поле, дзе быў надзел чалавека па імені Тэрэшка < Цярэшка (в. *Хадосы Кам. Бр.*); **Фё́дзін Па́лец** – поле. Аднойчы чалавек па імені Федзя, працуючы на калгасным трактары, адбіў сабе палец. Гэта і дало назву мясціне (в. *Выганаішчы Івац. Бр.*); **Хоты́ково** – поле на месцы хутара чалавека па прозвішчы Хацькоў (в. *Кустычы Кам. Бр.*); **Чэрві́евского** – поле, дзе раней жыў памешчык Чэрвіеўскі (*Казловічы Бр. Бр.*); **Шчуруко́ва Гура́** – узвышанае месца каля хаты чалавека па мянушцы Шчурук (в. *Навіцкавічы Кам. Бр.*).

2) Матываваныя назвай прафесіі, родам заняткаў, сацыяльным статусам чалавека, полавай прыналежнасцю, узростам: **Асáдніцкае** – поле. Некалі там жылі асаднікі (в. *Заполле Івац. Бр.*); **Ба́б'е Болóто** – месца на балоце (п. *Ленінскі Жаб. Бр.*); **Ба́бын Грудóк** – частка лесу, дзе раней жыла пані (в. *Вялікія Сяхновічы Жабін. Бр.*); **Батра́цкі Канéц** – частка вёскі, размешчаная паблізу возера, раней там жылі батракі (в. *Лукава Малар. Бр.*); **Ді́дова Горá** – узвышанае месца, дзе «на горі дід бородаты жыв» (в. *Гарадная Стол. Бр.*); **Ковалёвы́ Поля́** – поле, дзе раней жыў каваль (в. *Нячатава Стол. Бр.*); **Козáцкэ** – поле. «Колысь тут булі козакі, татары, а тыпер зовуць гэ́тэ́е́ ме́сце́ Козацкі́м» (в. *Дзераўная Стол. Бр.*); **Панóвэ** – паляна ў лесе на месцы былога хутара паляка-шляхціца (в. *Моладава Іван. Бр.*); **Па́нський Бо́к** – частка поля. Раней гэта поле было ўласнасцю пана (в. *Амяліна Бр. Бр.*); **Партыза́нскі Ла́гер** – месца ў лесе, дзе падчас Вялікай Айчыннай вайны была база партызан (в. *Навасады Бр. Бр.*); **Сва́ха** – балота. Ехала вяселле з адной вёскі ў другую цераз балота і згубілі сваху, пачалі гукаць: «Сваха! Сваха! Сваха!» Аднак яе не знайшлі (в. *Багданаўка Лун. Бр.*).

3) Матываваныя этнонімам: **Жыды́** – назва часткі вёскі. Да вайны там жылі яўрэі (в. *Рубель Стол. Бр.*); **Жы́дывка** – канава, якую капаў яўрэй (в. *Буса Іван. Бр.*); **За тата́ріном** – поле. Згодна з мясцовым паданнем, на гэтым месцы быў пахаваны татарын (в. *Краі Івац. Бр.*); **Нымéцкы Мо́гылкы** – месца за вёскай. У гады Вялікай Айчыннай вайны немцы хавалі там сваіх салдат (*Чвіркi Кам. Бр.*); **По́льске** – поле, дзе раней былі надзелы палякаў (в. *Ставы Кам. Бр.*); **Тата́рка** – выган (в. *Люсі́нкі Ганц. Бр.*); **Тата́ршчына** – частка вёскі, дзе раней жылі татары (в. *Нячатава Стол. Бр.*); **Цыганóвэ Мі́сцэ** – месца ля ракі, дзе ўтапіўся цыган (в. *Моладава Іван. Бр.*); **Шва́дскі Моги́лы** – выган, на якім знаходзіцца старажытны курган (в. *Кацельня Баярская Бр. Бр.*).

4) матываваныя назвай міфічнай істоты: **Вéдзьмін** – роў. Назвалі так, бо з яго цяжка выбрацца (в. *Куляшы Івац. Бр.*); **Чо́ртава Балóта** – балота. Топкае месца, на якім правальваецца скаціна і нібыта няма дна ў гэтага балота (в. *Бакуны Пруж. Бр.*); **Чо́ртуве** – глыбокая бяздонная прорва на балоце (в. *Макраны Мал. Бр.*).

II. Мікратапонімы, суадносныя з паняццем «ландшафт».

1) Матываваныя гідронімам: **Агі́нская** – дарога ўздоўж Агінскага канала (з/п *Целяханы Івац. Бр.*); **Бу́жышча** – поле каля ракі Буг (в. *Прылу́кі Бр. Бр.*); **За Смúгою** – паша за ракой Смуга (в. *Унучкі Кам. Бр.*); **За Чы́рвя́нкою** – хмызняк уздоўж ракі Чырвянка (в. *Кацельня Баярская Бр. Бр.*); **Коло Безо́дны** – луг ля рэчкі Безодна (в. *Барысы Бр. Бр.*); **Над Бу́гам** – луг (в. *Гершоны Бр. Бр.*); **Прыбу́жскі Лу́г** – луг каля ракі Буг (в. *Прыбарава Бр. Бр.*); **Пуд Става́мы** – лес каля возера Стаў (в. *Камароўка Бр. Бр.*).

2) Матываваныя гідралагічнымі тэрмінамі (рака, возера, сажалка, балота, ставок, брод, вада, вадапой): **Азэ́рэды́нца** – поле. Раней, вельмі даўно, на гэтым месцы было возера «озэрцэ» (в. *Відзібор Стол. Бр.*); **Багні́ца** – лес. Раней – балоцістая мясцовасць (в. *Гутава Драг. Бр.*); **Балóта** – поле, праз якое працякае маленькая рачулка. Некалі гэтае месца было балотам (в. *Волька Бар. Бр.*); **Брад́ы** – паша (в. *Збураж Мал. Бр.*); **Водопо́і** – ямы, куды водзяць паіць скаціну (в. *Пелішча Кам. Бр.*); **Воды́ця** – частка лесу, дзе ёсць невялічкі ставок (в. *Пералум'е Жаб. Бр.*); **Воўчы́хіна Са́жаўка** – балота (в. *Сцяпанкі Жаб. Бр.*); **Жуко́ва Ко́панка** – роў. Мясцовае копанка – 'яма, запоўненая вадой; невялікае штучнае возера (в. *Рыцец Бр. Бр.*); **За о́зыром** – паша (в. *Селяхі Бр. Бр.*); **За́рыка́** – луг за ракой (в. *Знаменка Бр. Бр.*); **Коло ры́кы** – поле (в. *Малая Курніца Бр. Бр.*); **Крыні́ца** – поле, на якім знаходзіцца крыніца (з/п *Лагішын Пін. Бр.*); **Крыны́чыны Корчы́** – хмызняк (в. *Прыбарава Бр. Бр.*); **Озыры́ско** – паша на месцы высахлага возера (в. *Мельнікі Бр. Бр.*); **Рыка́** – луг (в. *Ляхаўцы Мал. Бр.*); **На рі́ццы** – поле (в. *Смуга Бр. Бр.*); **Куба́ня** – луг каля кубані 'невялікага штучнага возера' (в. *Мацясы Жаб. Бр.*); **Ровкі́** – луг (в. *Трасцяніца Кам. Бр.*).

3) Матываваныя паняццем «расліна»:

а) суадносныя з агульнымі назвамі раслін: *Ахрап'ёва Паляна* – паляна, дзе жыхары зрэзваюць зелле (ахрап'ё) для жывёлы (в. *Жытлін Івац. Бр.*); *Велікі Мох* – поле каля лесу (з/п *Целяханы Івац. Бр.*); *Во мхэх* – месца ў лесе, зарослае мохам (в. *Краі Івац. Бр.*); *Малы Мшок* – возера ў лесе, вакол якога рос малы мох (в. *Выжлавічы Пін. Бр.*); *Моховіна* – мохавае балота (в. *Запруды Кобр. Бр.*);

б) суадносныя з канкрэтнымі відамі раслін: *Альшынка* – лес. Дрэвы ў гэтым лесе ў асноўным вольхі (в. *Белавусаўшчына Пруж. Бр.*); *Бабычовэ* – лес, куды гаспадыні хадзілі збіраць для свіней расліну «бабок» (в. *Старыя Пескі Бяроз. Бр.*); *Багуннік* – участак лесу (в. *Замшаны Мал. Бр.*); *Берэза* – месца, дзе растуць бярозы (в. *Клейнікі Бр. Бр.*); *Блюшныкі* – луг за вёскай, дзе расце блюшнык 'блюшчык' (в. *Шышова Кам. Бр.*); *Бруснічкі* – месца ў лесе (в. *Паніквы Кам. Бр.*); *Вішенкі* – участак зямлі за вёскай, дзе раней быў вішнёвы сад (в. *Тэльмы Бр. Бр.*); *Выбына* – поле (в. *Камень Кобр. Бр.*); *Вэ-рос* – месца ў лесе, парослае верасам (в. *Рудня Бр. Бр.*); *Грабówka Вылыка* – поле (в. *Залескія Кобр. Бр.*); *Грушка* – сенажаць (в. *Добрае Кобр. Бр.*); *Дубовіцке* – месца ў лесе, дзе расце многа дубоў (в. *Краі Івац. Бр.*); *Заосына* – луг (в. *Хаціслаў Мал. Бр.*); *Клянóвэ* – месца ў лесе, дзе растуць клёны (в. *Старое Сяло Жаб. Бр.*); *Краніўніца* – месца на балотце (в. *Стрыганец Жаб. Бр.*); *Лопухі* – поле (в. *Пералум'е Жаб. Бр.*); *Малінава* – частка лесу (в. *Яўсімавічы Кобр. Бр.*); *Соснóвэц* – узвышша ля сасновага бору (в. *Вялічкавічы Кам. Бр.*); *Хвійка* – хваёвы лес (в. *Прыбарава Бр. Бр.*); *Хмілёўка* – участак у лесе, дзе расце хмель (в. *Навасады Бр. Бр.*); *Черемошны* – поле. На гэтым месцы расло шмат чарамшы 'мядзведжай цыбулі' (в. *Краі Івац. Бр.*); *Чырныччэ* – поле (в. *Верхалессе Кобр. Бр.*); *Чырэт* – сенажаць на месцы былога балота, парослага чаротам (в. *Скокі Бр. Бр.*); *Яблынька* – паша (в. *Тамашоўка Бр. Бр.*);

в) суадносныя з найменнямі лясных, садоных масіваў, зараснікаў: *Асінняк* – змешаны лес, у якім пераважаюць асіны (в. *Панасавічы Бяроз. Бр.*); *Баравы Луг* – мясціна, дзе раней рос бор, а зараз знаходзіцца возера (в. *Сачыўкі Іван. Бр.*); *Барок* – малады лес (в. *Арэпічы Жаб. Бр.*); *Білы Ліс* – месца ў лесе, дзе шмат белых грыбоў (в. *Грушава Кобр. Бр.*); *Борышча* – поле на месцы бора (в. *Залескія Кобр. Бр.*); *Гайшча* – паша ля гаю (в. *Вярхі Кобр. Бр.*); *Гайкы* – поле (в. *Патрыкі Кобр. Бр.*); *Гразна Пусадка* – частка лесу, вельмі зарослая хмызам (в. *Навічкавічы Кам. Бр.*); *Гушча* – зараснік (в. *Прылукі Бр. Бр.*); *Дубрóва* – луг за дубровай (в. *Дубок Бр. Бр.*); *Дубрóўка* – маладая пасадка (в. *Навасёлкі Кам. Бр.*); *Залісоччэ* – поле за невялікім ляском (в. *Хацінава Кам. Бр.*); *Заруслі* – невялікі малады лясок (в. *Вайская Кам. Бр.*); *Кóло ліса* – поле каля лесу (п. *Ленінскі Жаб. Бр.*); *Кўсце* – луг, парослы хмызам (в. *Пералум'е Жаб. Бр.*); *Маладняк* – малады лес (в. *Рудавец Кам. Бр.*); *Пасадка* – невялікі падлесак (в. *Камароўка Бр. Бр.*); *Порóсля* – лес. У час вайны лес згарэў, пасля чаго жыхары вёскі перасаджвалі яго маладымі саджанцамі (в. *Выганаішчы Івац. Бр.*);

г) суадносныя з назвамі грыбоў: *Ба́бскі Го́ры* – горы, дзе расло шмат грыбоў бабак (падасінавікаў) (в. *Стойлы Пруж. Бр.*); *Баравічо́к* – частка лесу, дзе расло шмат грыбоў, асабліва баравікоў (в. *Сіманавічы Драг. Бр.*); *Зылыні́ця* – месца ў лесе, дзе растуць грыбы зялёнкі (в. *Хаціслаў Мал. Бр.*).

4) Суадносныя з паняццем «рэльеф» (яма, даліна, гара, нізкае месца, высокае месца, раўніна): *Бараба́н* – сенажаць. Мясцовае барабан – 'сенажаць на высокім месцы' (в. *Церабунь Бр. Бр.*); *Велікі Вэго́рак* – узвышанае месца за вёскай (в. *Вялікарыта Мал. Бр.*); *Вóстроўска Га́ра* – гара. Калі з берагоў выходзіла рака, то гара выглядала як востраў (в. *Чарнаўчыцы Бр. Бр.*); *Вылі́кі Грудкі́* – луг (в. *Знаменка Бр. Бр.*); *Вырхі́* – сенажаць на высокім месцы (в. *Расна Кам. Бр.*); *Высо́кій О́строво́к* – сенажаць на востраве 'высокім месцы' (в. *Вялічкавічы Кобр. Бр.*); *Гарба́та* – гарыстая мясцовасць (в. *Хаціслаў Мал. Бр.*); *Глубо́ка* – поле. Калісьці на гэтым месцы працякала Белая рэчка, і ў гэ-

тым месцы яна была самая глыбокая (в. Радзевічы Кам. Бр.); **Горá** – поле, якое знаходзіцца на ўзвышшы (в. Антаны Кам. Бр.); **Града́** – шэраг пясчаных узвышшаў, што сталіся пасля адступлення ледніка (в. Залядынне Іван. Бр.); **Гр́азкая До́лына** – сенажаць у нізкім месцы (в. Шумакі Бр. Бр.); **Го́рб** – узвышша (в. Каленкавічы Кам. Бр.); **Гру́д** – луг (в. Верхалесе Кобр. Бр.); **Гр́э́зскі Го́ры** – узвышанае месца (в. Орхова Бр. Бр.); **До́лына** – поле ў нізіне (в. Гарэлкі Жаб. Бр.); **За грэ́бнем** – поле (в. Вялічкавічы Кобр. Бр.); **Кі́рганы** – урочышча за лесам (в. Алешкавічы Кам. Бр.); **Нізо́к** – нізіна (в. Гута Бр. Бр.); **Нызо́ны** – сенажаць у нізкім месцы (в. Верхалесе Кобр. Бр.); **О́стровы́на** – сенажаць на ўзвышшы (в. Добрае Кобр. Бр.); **Плёс** – луг у нізіне (в. Падбрадзяны Кобр. Бр.); **Рувны́на** – участак зямлі на роўным месцы (в. Прылукі Бр. Бр.); **Узго́ркэ** – частка лесу на высокім месцы (в. Дзівін Кобр. Бр.).

5) Суадносна з паняццем «дарога» (брук, дарога, гравейка, грэбля, шаша, тракт, сцежка, гасцінец, бальшак, трыб): **Анто́наўская Граве́йка** – дарога (в. Печкі Мал. Бр.); **Боло́тня Дорóга** – месца ў лесе (в. Хамуціны Кам. Бр.); **Бродо́к** – дарога (в. Шумакі Бр. Бр.); **Брукóвка** – старая дарога (в. Арэпічы Жаб. Бр.); **Бэ́тонка** – поле ўздоўж дарогі (в. Ляхаўцы Мал. Бр.); **Вылі́коры́цкая Шо́са** – дарога на Вялікарыту (в. Гусак Мал. Бр.); **Вылі́кій Густы́нец** – лес уздоўж гасцінца (в. Знаменка Бр. Бр.); **Гасці́нец** – лес каля могілак (в. Сіманавічы Драг. Бр.); **Грэ́бля** – луг, дзе знаходзіцца сенакос (в. Альманы Стол. Бр.); **Стэ́шка** – месца ў лесе (в. Палінаўка Кам. Бр.); **Тракты́вка** – поле ўздоўж дарогі (в. Вайская Кам. Бр.); **Тро́пынка** – дарога праз сенажаць (в. Дубіца Бр. Бр.); **Трып** – просека ў лесе (в. Вялікае Сяло Пруж. Бр.); **Шаша́** – дарога (в. Замшаны Мал. Бр.); **Шос** – бальшак (в. Дубіца Бр. Бр.).

6) Суадносна з паняццямі «поле», «глеба»:

а) суадносна з земляробчай тэрміналогіяй па мэце выкарыстання: **Боло́тна Сіно́жэ́ць** – сенажаць на балоце (в. Катэра Кам. Бр.); **Вы́ган** – вуліца, па якой выганяюць жывёлу на пашу (в. Лукава Малар. Бр.); **Вы́ху́д** – поле, якое раней выкарыстоўвалі пад пашу (в. Ляхаўцы Мал. Бр.); **Вэ́нуст** – луг, куды выпускаюць жывёлу (в. Падбрадзяны Кам. Бр.); **Горóды** – поле на месцы агародаў сялян (в. Рудавец Бр. Бр.); **Звыры́нэ́ць** – поле, сенажаць (в. Прыбарава Бр., Воўчын Кам. Бр.); **Загорóдде** – поле за агародамі (в. Хмелева Жаб. Бр.); **Клу́нянскія Сена́жэ́ці** – сенажаць (в. Воўчын Кам. Бр.); **Ко́ло лужка́** – поле (в. Вялікая Турна Кам. Бр.); **Ло́нка** – заліўны луг (в. Воўчын, Ліпна Кам., М. Шчытнікі Бр. Бр.); **Луг** – сенажаць, луг (в. Ляплёўка Бр., Макавішчы Кам. Бр.); **Лужо́к** – невялікі луг за вёскай (в. Ратайчыцы Кам. Бр.); **Лясня́я Сена́жэ́ць** – сенажаць у лесе (в. Дубок Бр. Бр.); **Па́ша По́лёва́я** – паша (в. Рагозна Жаб. Бр.); **Пасовы́ско** – паша (в. Селяхі, Прыбарава Бр., Воўчын Кам. Бр.); **Пасту́шка** – выган (в. Арэхава Мал. Бр.); **Полёво́е Пасовы́ско** – паша (в. Вужыкі Кам. Бр.); **Сіноко́с Лу́говый** – сенажаць (в. Шчэзлікі Жаб. Бр.); **Сыно́жэ́тка** – сенажаць (в. Навіцкавічы, Янушы Кам. Бр.);

б) суадносна з назвамі спосабу распрацоўкі і набыцця зямельнага ўчастка: **Ва́лішчэ** – поле, распрацаванае ў лесе (в. Багданы Бр. Бр.); **Вы́дранка** – назва лесу. У лесе «выдзіралі» дзялкі пад сенажаць (в. Багданаўка Лун. Бр.); **Вы́жар** – поле (в. Клейнікі Бр. Бр.); **Вы́мэ́нок** – луг, які выменялі ў суседняй вёсцы (в. Вялічкавічы Кам. Бр.); **Вы́рубка** – участак лесу, раскарчаваны пад сенажаць (в. Кастары Бр. Бр.); **Гуры́лая** – поле на месцы згарэлага бярэзніку (в. Навіцкавічы Кам. Бр.); **Да́нішчына** – луг, паша (в. Яцкавічы, Вужыкі Кам., Пагубяцічы Бр. Бр.); **Де́лянка** – паша, распрацаваная ў лесе (в. Чэрска Бр. Бр.); **Дзя́рці́ва** – поле. Тут вельмі дрэнная зямля, шмат карчоў (в. Тухавічы Лях. Бр.); **Драбо́вэц** – поле, якое раней было паддроблена на ўчасткі (в. Балоты Кобр. Бр.); **Ды́лэнішчына** – поле (в. Астрамечава, Кошалева Бр. Бр.); **Дэ́рць** – поле (в. Селяхі Бр. Бр.); **Ку́пча** – поле, сенажаць (в. Боркі, Дубічна Мал., Балоты Кобр., Вайская Кам. Бр.); **Ля́да** – поле (в. Селяхі Бр. Бр.); **Надо́ткы** – поле (в. Мухавец, Казловічы Бр. Бр.); **Пары́злі** – паша. Ад польскага *parcela* ‘невялікі ўчастак лесу, які прадаецца’ (в. Смуга

Бр. Бр.); **Погар** – паша (в. Шчэглікі Жаб. Бр.); **Порубка** – поле (в. Дзяменічы Жаб. Бр.); **Потырыб** – поле (в. Падлессе Радваніцкае Бр. Бр.); **Прорубы** – урочышча на месцы выкарчаванага ўчастка лесу (в. Навалессе Мал. Бр.); **Протэрэб** – сенажаць на месцы хмызняку (в. Церабунь Бр. Бр.); **Прыдаткі** – поле (в. Ужыкі Кам.Бр.); **Спёрное** – сенажаць (в. Церабунь Бр. Бр.); **Сякле** – сенажаць (в. Харсы Бр. Бр.); **Тэрэбныця** – урочышча (в. Антанова Мал. Бр.); **Чарціж** – поле (в. Ляхаўцы Мал. Бр.);

в) суадносна з тэрмінамі для абазначэння земляробчых участкаў (надзельная зямля, адзінка вымярэння): **Бліжніе Різы** – поле (в. Камянюкі Кам. Бр.); **Бырозува Дялка** – сенажаць (в. Навіцкавічы Кам. Бр.); **Брыгадзіровы Соткі** – частка поля (в. Прылуці Бр. Бр.); **Волокі** – поле (в. Баранцы Жабін. Бр.); **Выліка Полоса** – частка поля (в. Аніскавічы Кобр. Бр.); **Гіктарэ** – поле (в. Вайская Кам. Бр.); **Грэдка** – возера (в. Багданы Бр.); **Двенадцаткі** – поле на месцы лесу (в. Янушы Кам. Бр.); **Дзесяткі** – поле (в. Сцяпанкі Жаб. Бр.); **Дзёлка** – поле (в. Дзівін Кобр. Бр.); **Довгы Прыдаткі** – поле (в. Кустын Бр. Бр.); **Дудаткі** – частка зямлі (в. Прылуці Бр. Бр.); **Дывытына** – поле (в. Унучкі Кам., Сенькавічы Жаб. Бр.); **Дысятына** – поле (в. Вялікія. Корчыцы Кобр. Бр.); **Зідня Полоса** – частка поля (в. Кошалева Бр. Бр.); **Кавалкі** – поле (в. Баршчэва Кам. Бр.); **Когутаў Надзёл** – поле (в. Яменка Кам. Бр.); **Луста** – поле (в. Зеляніца Мал. Бр.); **Маргі** – балота (в. Вялікае Сяло Пруж. Бр.); **Надільное** – поле (в. Унучкі Кам. Бр.); **Отмына** – поле, сенажаць (в. Вялічкавічы, Залескія Кобр. Бр.); **Паўлюсёва Дылянка** – поле (в. Навіцкавічы Кам. Бр.); **Поврізы** – поле (в. Баяры Кам. Бр.); **Полоска** – поле (в. Прыбаравы Бр. Бр.); **Поповая Волока** – поле за лесам (в. Кабёлка Бр. Бр.); **Пытыны** – поле (в. Чэрні Бр. Бр.); **Рэзуха** – поле на балоце (в. Мельнікі Мал. Бр.); **Соткі** – частка поля (в. Прылуці Бр. Бр.); **Трытына** – поле (в. Расна Кам. Бр.); **Чвирті** – поле (в. Камянюкі Кам. Бр.); **Чытвыртына** – поле (в. Барысы Бр. Бр.); **Шнур** – поле. Назва паходзіць ад дыялектнай назвы надзелу зямлі – шнур (в. Асаўцы Іван. Бр.); **Шырокий Шнурок** – поле (в. Бародзічы Кобр. Бр.); **Шыстына** – поле (в. Сенькавічы Жаб. Бр.);

г) суадносна з відам, якасцю глебы (урадлівая/неўрадлівая): **Глінішча** – месца ў полі, дзе людзі капалі гліну (в. Вялікія Сяхновічы Жабін. Бр.); **Гнілы** – лес, у якім калісьці была гнілая зямля (з/п Лагішын Пін. Бр.); **Камынуха** – поле, на якім шмат камянёў (в. Прыбаравы Бр. Бр.); **Зануст** – поле, дзе нічога не расце (в. Замшаны Мал. Бр.); **Ліпальня** – месца ў лесе, дзе капаюць вапну (лапну) (в. Псышчава Іван. Бр.); **Лысуха** – вялікае пясчанае поле, на якім нічога не расце (в. Прыбаравы Бр. Бр.); **Ляд** – частка зямлі з дрэннай глебай (в. Падбела Кам. Бр.); **Лубянэ** – поле з неўрадлівай зямлёй (в. Харсы Бр. Бр.); **Муляўка** – балота, вельмі гразкае, «мулянае» (в. Леснікі Драг. Бр.); **Навозы** – поле з добрай, урадлівай глебай (в. Крыўляны, Сяхновічы Жаб., Індычы Кам., Пяскі Бр. Бр.); **Падпустое** – поле з «пустой» зямлёй (в. Аніскавічы Кобр. Бр.); **Холбодныця** – поле (в. Аніскавічы Кобр. Бр.).

III. Мікратапонімы, звязаныя з лакалізацыяй аб'екта ў прасторы.

1) Суадносна з назвай-арыенцірам «за + аб'ект»: **За алешнікам** – поле, якое знаходзіцца за алешнікам (п. Арэхаўскі Кобр. Бр.); **Забрудде** – луг (в. Навасёлкі Кам. Бр.); **Забалоце** – частка вёскі, якая знаходзілася за балотам, зараз яно высахла, але так яе называюць і сёння (в. Ямнае Стол. Бр.); **За бункерам** – поле. Падчас вайны з немцамі яўрэі тут пабудавалі бункер (в. Кругавічы Ганц. Бр.); **Забырыдзе** – балота ў бярозавым лесе (в. Вялікарыта Мал. Бр.); **Завалле** – поле, луг за ўзвышшам (в. Амяліна, Чылеева Бр. Бр.); **За Вулькію** – поле за в. Вулька (в. Смуга Бр. Бр.); **За клуны** – поле за клунямі (в. Тэрэсіны Кам. Бр.); **За Кузьмою** – поле за хатай чалавека па імені Кузьма (в. Верхалессе Кобр. Бр.); **За Пэрэволокою** – поле за сенажаццю Пэрэволока (в. Камянюкі Кам. Бр.).

2) Суадносныя з паняццем «крайні аб'ект»: **Закра́йкы** – лес адразу за вёскай (в. Мельнікі Мал. Бр.); **Кра́йня** – поле (в. Вялікая Турна Кам. Бр.); **Углы́** – поле. (в. Срыгінь Бяроз. Бр.).

3) Суадносныя з паняццем «пад + аб'ект»: **Под брудце́м** – поле (в. Смуга Бр. Бр.); **Подграбэ́** – сенажаць (в. Беразнякі Кам. Бр.); **Подрі́чце** – выпас. Знаходзіцца каля рэчкі (в. Ставы Бр.); **Под звыры́нцем** – поле за выпасам (в. Прылукі Бр. Бр.); **Под мо́гілкамі** – сенажаць (в. Харсы Бр. Бр.); **Пуд взрбо́у** – поле (в. Вялікарыта Мал. Бр.).

4) Суадносныя паняццем «каля + аб'ект»: **Каля бо́чкі** – поле, на якім стаіць вялікая бочка, у якую раней залівалі ўгнаенне (п. Арэхаўскі Кобр. Бр.); **Каля Ма́дныка** – частка дарогі. Дарога, якая праходзіць за хатай, у якой некалі жылі Мадныкі (в. Опаль Іван. Бр.); **Каля Фё́дора** – поле (в. Чэрск Бр. Бр.); **Коло бырэ́зынкі** – паша (в. Навіцкавічы Кам. Бр.); **Коло мая́ка** – сенажаць (в. Беразнякі Кам. Бр.); **Коло цыге́льні** – поле (в. Трасцяніца Кам. Бр.); **Кулу багн́а** – сенажаць на балоце (в. Яменка Кам. Бр.).

5) Суадносныя з паняццем «адлегласць да аб'екта»: **Блі́жня рі́ска** – сенажаць (в. Камянюкі Кам. Бр.); **Дале́кі** – хутар. Называецца так, бо знаходзіцца далёка ад вёскі (в. Язвінкі Лун. Бр.); **Далі́ша Рі́ска** – сенажаць (в. Камянюкі Кам. Бр.); **За́дне По́лэ** – поле (в. Булькова Жаб. Бр.); **Ні́жэ фэ́рмы** – поле (в. Моладава Іван. Бр.).

6) Суадносныя з паняццем «між + аб'ект»: **Мі́ждаро́жжа** – поле, якое ляжыць паміж двох дарог (в. Гошчава Івац. Бр.); **Мі́жэрэ́кі** – сенакос (в. Сялец Бяроз. Бр.).

7) Суадносныя з паняццем «у + аб'ект»: **У дуба́х** – поле, дзе калісьці раслі дубы, якія потым ссеклі (в. Фядоры Стол. Бр.); **У Ка́мінскага** – вуліца. На ёй некалі жыў пан Камінскі (в. Бакуны Пруж. Бр.); **У Мі́шы** – хутар, дзе жыў гаспадар па імені Міша (в. Моладава Іван. Бр.); **У Су́за** – поле пад сенакос, дзе раней стаяла хата чалавека па прозвішчы Суз (в. Буса Іван. Бр.).

IV. Мікратапонімы, звязаныя з канфігурацыяй аб'екта ў прасторы, з формай аб'екта: **Дзю́ба** – хутар (в. Жолкіна Пін. Бр.); **До́вга** – луг (в. Амяліна Бр. Бр.); **Довгу́ны** – паша (в. Прылукі Бр. Бр.); **Журавлё́ва Шы́я** – поле (в. Чвіркі Кам. Бр.); **Зубо́к** – лес (в. Навіцкавічы Кам. Бр.); **Ігла́** – частка лесу (в. Ляхчыцы Кобр. Бр.); **Каса́** – возера, доўгае, у форме касы (п. Першамайскі Бар. Бр.); **Клыно́к** – поле (в. Астравачава, Казловічы Бр. Бр.); **Коло́да** – нізіна (в. Дзямідаўшчына Кобр. Бр.); **Кру́гляк** – участак зямлі (в. Палінаўка Кам. Бр.); **Крыве́ўля** – лясная сцежка. Вельмі крывая лясная сцяжынка праз лес на Пружаны з вёскі Шані (в. Шані Пруж. Бр.); **Ку́т** – поле, луг, паша, лес (в. Чэрск, Барысы, Кустын Бр., Замшаны, Брадзяцін Мал., Залессе Кобр., Хамуціны, Каленкавічы Кам. Бр.); **Но́жык** – балота (в. Высокае Мал. Бр.); **Обру́с** – поле (в. Тамашоўка Бр. Бр.); **Остры́зуб** – поле, сенажаць (в. Аніскавічы, Дубіны Кобр. Бр.); **Осэ́рэдок** – поле (в. Замшаны Мал. Бр.); **Попы́рычкы** – поле каля балота (в. Калодзічы Кобр. Бр.); **Пя́тка** поле (Ставы Кам. Бр.); **Сапі́г** – лес (в. Балоты Кобр. Бр.); **Сому́в Хвё́ст** – частка лесу (в. Дзівін Кобр. Бр.); **Сырно́к** сенажаць (в. Шумакі Бр. Бр.); **Штань́і** – месца, якое па форме нагадвае штаны (п. Арэхаўскі Кобр. Бр.); **Шыро́ка Шы́я** – поле (в. Сцяпанкі Жаб. Бр.); **Яўгэ́неў Ро́г** – поле (в. Замшаны Мал. Бр.).

V. Мікратапонімы, матываваныя тыпам, часткай населішча, будынкамі і збудаваннямі жыллёвага і гаспадарчага прызначэння: **Амба́р** – поле (в. Падбела Кам. Бр.); **Буды́нок** – луг (в. Пералум'е Жаб. Бр.); **Гарадо́к** – узвышша, засеянае травою, на месцы якога раней існаваў невялікі гарадок, абнесены валам (з/п Гарадзішча Бар. Бр.); **Гу́мнышча** – поле. Размешчана на захад ад в. Аніскавічы. Да рэвалюцыі тут знаходзіліся панскія гумны. Пазней яны былі спалены сялянамі, а назва гэтага месца захавалася (в. Аніскавічы Кобр. Бр.); **Дваро́к** – неафіцыйная назва вуліцы. Калісьці там быў двор памешчыка (в. Бакуны Пруж. Бр.); **До́мікі** – новая частка вёскі (в. Знаменка Бр. Бр.); **Дымэ́дово Ха́тныско** – частка лесу (в. Гута Бр. Бр.); **Жу́ков Двё́р** – паша (в. Ляплёўка Бр. Бр.); **Задвё́р'е** – дарога (в. Ляхаўцы Мал. Бр.); **Казачкі́в Ху́тар** – поле

(в. Бародзічы Кобр. Бр.); **Канто́ра** – лес (в. Мутвіца Мал. Бр.); **Кляштёрнэ** – поле (в. Вістычы Бр. Бр.); **Курчма́** – участак зямлі за вёскай (в. Ліпна Кам. Бр.); **Маёнток** – неафіцыйная назва часткі вёскі, дзе раней жылі палякі (в. Мокрая Дуброва Пін. Бр.); **Осэ́льця** – луг (в. Сяхновічы Жаб. Бр.); **Посё́лок** – новазаселеная вуліца (а/г Бездзеж Драг. Бр.); **Прысе́ла** – поле (в. Бародзічы Кобр. Бр.); **Пудмі́сто** – дарога (в. Мікалаева Кам. Бр.); **Стара́я Вёска** – частка вёскі (в. Грушава Кобр. Бр.); **Старо́жка** – участак зямлі (в. Заазёрная Мал. Бр.); **Сыды́ба** – поле (в. Тумін Кам. Бр.); **Сэ́лішчэ** – поле (в. Багданы Бр. Бр.); **Уко́льця** – частка лесу (в. Дзівін Кобр. Бр.); **Уса́дба** – поле (в. Цюхінічы Бр. Бр.); **Фальва́рак** – урочышча (в. Навіцкавічы Кам. Бр.); **Фэ́рма** – частка вёскі (в. Рагозна Жаб. Бр.); **Хуторы́** – поле (в. Індычы Кам. Бр.); **Цырко́вна** – нізкае месца (в. Замшаны Мал. Бр.); **Шалашы́** – паша (в. Ляплёўка Бр. Бр.).

VI. Мікратапонімы, матываваныя былым размяшчэннем прадпрыемства, установы, былым месцам промыслу, прызначэннем аб'екта: **Аэрадро́м** – поле, на якім у час вайны знаходзіўся аэрадром (в. Бялёва Кам. Бр.); **Бальні́чны Сад** – сад, які знаходзіцца непадалёку ад раённай бальніцы (г. Драгічын Драг. Бр.); **Бро́вар** – узвышанае месца (в. Збураж Мал. Бр.); **Бурова́я** – урочышча (в. Орля Кам. Бр.); **Вытра́к** – сенажаць (в. Прыбарава Бр. Бр.); **Глы́нішча Кар'е́р** – участак зямлі за вёскай (в. Загарадна Кам. Бр.); **Гу́та** – урочышча (в. Гута Бр. Бр.); **Казё́нная Лесані́лка** – частка лесу (в. Гусак Мал. Бр.); **Крухма́льня** – паша (в. Шышова Кам. Бр.); **Лісопíльня** – участак зямлі ў лесе (в. Навалессе Мал. Бр.); **Па́нскі Млы́н** – поле (в. Гусак Мал. Бр.); **Па́сыка** – сенажаць (в. Жукі Кобр. Бр.); **Пі́лора́ма** – участак зямлі каля лесу (в. Навіцкавічы Кам. Бр.); **Смаля́рня** – поле (в. Чарняны Мал. Бр.); **Сырува́рня** – нізіна (в. Шышова Кам. Бр.); **Тартак** – частка лесу (в. Хамуціны Кам. Бр.); **Цыгэ́льня** – поле (в. Масевічы Мал. Бр.).

VII. Мікратапонімы, матываваныя іншым тапонімам (краіна, горад, вёска): **Амерыка́нкі** – месца ў вёсцы, куды прывозяць хлеб. Амерыканкамі называюць таму, што там жылі людзі, продкі якіх насілі чырвоныя галёшы. Казалі, што яны з Амерыкі (в. Ёлава Бар. Бр.); **Белаазэ́рская Даро́га** – участак дарогі ад г. Белаазёрска на г. Бярозу (г. Белаазёрск Бяроз. Бр.); **Дво́рышкае** – поле каля в. Дворышча (в. Олтуш Мал. Бр.); **Досто́евскі́й Ліс** – назва лесу каля в. Дастоева (в. Моладава Іван. Бр.); **Забуссе** – назва лугоў за в. Буса (в. Моладава Іван. Бр.); **Зэ́лныці** – частка поля, якая злучае в. Олтуш з в. Зеляніцы (в. Олтуш Мал. Бр.); **Ка́рпін** – поле каля в. Карпін (в. Олтуш Мал. Бр.); **Кро́тоўскае По́лэ** – поле каля в. Кротава (в. Моладава Іван. Бр.); **Медве́дово Олту́шкае** – поле за в. Олтуш (в. Карпін Мал. Бр.); **Мо́таль** – частка вёскі. Некалі сюды прыехала многа людзей з в. Моталь (в. Выганаішчы Івац. Бр.); **На Гу́ту** – дарога ў в. Гута (в. Навасады Бр. Бр.); **На Дмы́тровічы** – дарога ў в. Дзмітровічы (в. Унучкі Кам. Бр.); **Новодо́ўска** – узвышша каля в. Новы Двор (в. Барысы Бр. Бр.); **Новосі́льскі́ Балот́ця** – поле на месцы асушанага балота каля в. Навасёлкі (в. Дубавое Кам. Бр.); **Пысча́нскі́й Ліс** – назва лесу каля в. Пясчанка (в. Моладава Іван. Бр.); **Святаво́льская** – дарога каля в. Святая Воля, што вядзе на Івацэвічы (г/н Целяханы Івац. Бр.); **У Ланско́й** – поле каля в. Ланская (в. Олтуш Мал. Бр.); **Хворо́шча́нскае** – поле каля в. Хваросна (г/н Целяханы Івац. Бр.).

VIII. Мікратапонімы, матываваныя назвай жывёлы, птушкі, рыбы: **Бараньне Болото́** – поле. «Пасвіці гонілі овечок і бараноў. Можэ, з-за гэтаго і назвалі Бараньне» (в. Краі Івац. Бр.); **Барсу́чка** – поле, раней там вадзілася шмат барсукоў (в. Радзевічы Кам. Бр.); **Вовчня́к** – урочышча, дзе здаўна вадзіліся ваўкі (в. Струга Мал. Бр.); **Зайчы́к** – невялікі лясны масіў (в. Хадынічы Кобр. Бр.); **Кулі́кова** – поле. На гэтым месцы заўсёды вілі свае гнёзды кулікі (в. Выганаішчы Івац. Бр.); **Лісья Го́ра** – поле. У гэтым месцы шмат ямак, якія панакопвалі лісы. (г/н Целяханы Івац. Бр.); **Лунéво** – месца ля возера, у якім вадзіліся луні (в. Краі Івац. Бр.); **Мядзвэ́дзева** – луг. Кажуць, што тут бачылі мядзведзя (в. Моладава Іван. Бр.).

IX. Мікратапонімы, матываваныя характарыстыкай аб'екта:

1) Суадносныя з параметрамі аб'екта: **Балышое** – назва вадаёма вялікіх памераў, які знаходзіцца ў вёсцы (в. *Гарадзішча Пін. Бр.*); **Большое Поле** – поле (в. *Стрыганец Жаб. Бр.*); **Вылыка Ніва** – поле. Размешчана на ўсход ад в. *Аніскавічы*. Раней тут была пустка, але падчас калектывізацыі ўсё было выкарчавана і ўзарана (в. *Аніскавічы Кобр. Бр.*); **Вылёке Поле** – поле (в. *Навіцкавічы Кам. Бр.*); **Довгая Ніва** – поле (в. *Прылукі Бр. Бр.*); **Довгое** – поле, якое атрымала сваю назву ад працягласці (в. *Ланская Малар. Бр.*); **Довгуні** – сенажаць (в. *Прылукі Бр. Бр.*); **Вылыкі Валуні** – частка поля, дзе знаходзіцца шмат валуноў (в. *Ляхчыцы Кобр. Бр.*); **Малая Полоса** – частка Вылыкого поля (в. *Аніскавічы Кобр. Бр.*); **Сэрэдне Поле** – поле (в. *Булькова Жаб. Бр.*); **Узкэ Поле** – поле (в. *Яцкавічы Кам. Бр.*); **Шырока Поле** – поле (в. *Падбела Кам. Бр.*).

2) Суадносныя з якаснай характарыстыкай аб'екта: **Буенне** – урочышча. Назвалі яго так, бо тут было многа зелля, якое вельмі добра расло, «буяло» (в. *Брашэвічы Драг. Бр.*); **Бэсхлібыца** – поле. Заўсёды неўраджайнае (в. *Дубнавічы Пін. Бр.*); **Зміртвіла** – поле. Назвалі так таму, што на ім нічога не расце, бо дрэнная зямля (в. *Ляплёўка Бр.*); **Лыса Горá** – поле. «*Лыса гора – такее поле, узвышаная меснасць, дзе нічога не росце*» (в. *Краі Івац. Бр.*).

3) Суадносныя з прадметам, са знешняй прыметай прадмета на аб'екце: **Дуплішча** – лес. Завецца так таму, што ў асіне, што расла ў гэтым лесе, было дупло, у якім былі пчола (в. *Дружылавічы Іван. Бр.*); **Дыркачыўка** – месца, куды людзі вывозілі смецце, старыя венікі (дыркачы) (в. *Моладава Іван. Бр.*).

4) Суадносныя з дзеяннем, якое адбывалася на аб'екце: **Бунь** – месца ў вёсцы, дзе калісьці ўзбунтаваліся людзі (в. *Парэчча Пін. Бр.*); **Вучоны Луг** – луг, на які прыязджалі вучоныя і бралі там пробы глебы (п. *Арэхаўскі Кобр. Бр.*); **Выгарышча** – месца, на якім некалі быў лясок, які выгарэў (в. *Альманы Стол. Бр.*); **Гулянка** – частка вёскі, дзе моладзь збіралася на танцы і вячоркі (в. *Леснікі Драг. Бр.*); **Злодзейская Дарога** – дарога, якая ішла праз маёнтак пана, які быў абакрадзены, а маёнтак разбураны (в. *Бярозаўка Бар. Бр.*).

5) Суадноснае з колерам: **Білэ булото** – балота. «*Ростэ трава, а на ёй як вата білы комочок*» (в. *Камароўка, Каменка, Селяхі Бр. Бр.*); **Білэе** – возера. Назва пайшла ад белага пяску, які ляжыць па беразе возера (в. *Дубнавічы Пін. Бр.*); **Зылёны Луг** – луг у лесе (в. *Бародзічы Кобр. Бр.*); **Красны Лесок** – лес. Восенню тут чырванее шмат клёнаў (в. *Краі Івац. Бр.*); **Сінягірка** – поле (в. *Індычы Кам. Бр.*); **Чорны Луг** – луг, на якім благая зямля (в. *Лагішын Пін. Бр.*); **Чорны Ліс** – сасновы лес, які падчас навальніцы здалёк бачыцца чорным (в. *Маларыта Мал. Бр.*); **Чорны Рув** – роў. «*Пры панах выкупалы канаву на булоты, от торфу там чорна вуда*» (в. *Верхалессе Кобр. Бр.*); **Чырвоная горá** – поле на ўзвышшы, дзе чырвоная гліна і жвір (в. *Шумакі Бр. Бр.*).

6) Суадносныя з часам: **Занувынне** – паша (в. *Шчэглікі Жаб. Бр.*); **Застар'е** – паша (п. *Мухавец Бр. Бр.*); **Кырычунёвы Новыны** – поле (в. *Мелянькова Кобр. Бр.*); **Малодая Ніва** – паша (в. *Навасады Бр. Бр.*); **Новінікі** – поле (в. *Мазуры Кобр. Бр.*); **Новына** – поле (в. *Селяхі Бр. Бр.*); **Нёвы Новыны** – поле (в. *Мелянькова Кобр. Бр.*); **Новынычыкі** – поле (в. *Трасцяніца Кам. Бр.*); **Старыі новыны** – сенажаць (в. *Мелянькова Кобр. Бр.*); **Старышча** – поле (в. *Хаціслаў Мал. Бр.*).

ПЕРАЛІК ПРЫНЯТЫХ СКАРАЧЭННЯЎ

Бар. – Баранавіцкі раён
Бр. – Брэсцкая вобласць і раён
Бяроз. – Бярозаўскі раён
Драг. – Драгічынскі раён

Кам. – Камянецкі раён
Лун. – Лунінецкі раён
Лях. – Ляхавіцкі раён
Малар. – Маларыцкі раён

Жаб. – Жабінкаўскі раён
Іван. – Іванаўскі раён
Івац. – Івацэвіцкі раён

Пін. – Пінскі раён
Пруж. – Пружанскі раён
Стол. – Столінскі раён

СПІС ВЫКАРЫСТАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ

1. Даніловіч, М. А. Тапанімічнае мікраполе вёскі Дзертніца Гродзенскага раёна / Т. М. Даніловіч // Беларуская дыялекталогія. Матэрыялы і даследаванні : зб. навук. арт. – Мінск, 2014. – Вып. 3. – С. 126–129.
2. Шклярык, В. А. Назвы нявораных зямельных участкаў як утваральная база мікратапонімаў Усходняга Палесся / В. А. Шклярык // Беларуская дыялекталогія. Матэрыялы і даследаванні : зб. навук. арт. – Мінск, 2014. – Вып. 3. – С. 192–197.
3. Крук, Б. А. Мікратапонімы ваколіц вёскі Млынок Петрыкаўскага раёна як адлюстраванне яе гісторыі [Электронны рэсурс] / Б. А. Крук. – Рэжым доступу: <http://dspace.mspu.by/handle/123456789/1329>. – Дата доступу: 16.03.2019.
4. Сагановіч, Ю. Г. Мікратапонімы вёсак Кісялі і Ермакі Мінскага раёна Мінскай вобласці: семантычныя разнавіднасці [Электронны рэсурс] / Ю. Г. Сагановіч. – Рэжым доступу: <http://elib.bsu.by/handle/123456789/25841>. – Дата доступу: 16.03.2019.
5. Жучкевич, В. А. Местные географические термины в топонимии БССР / В. А. Жучкевич // Местные географические термины в топонимии : тез. докл. и сообщ. / редкол.: Э. М. Мурзаев [и др.]. – М., 1966. – С. 21–22.
6. Емельяновіч, В. М. Асноўныя словаўтваральныя тыпы мікратапаніміі Брэстчыны / В. М. Емельяновіч // Беларуская мова і літаратура ў ВНУ : тэз. дакл. навук.-метад. канф. – Брэст, 1971. – С. 195–198.
7. Якубук, Н. Р. Мікратапонімы Брэстчыны, матываваныя земляробчай лексікай / Н. Р. Якубук, В. Янусік // Актуальныя праблемы мовазнаўства і лінгвадыдактыкі : зб. навук. арт. : у 2 ч. – Брэст, 2012. – Ч. 2. – С. 184–187.
8. Аліферчык, Т. М. Тапанімія Заходняга Палесся: этналінгвістычны аспект / Т. М. Аліферчык. – Мінск : Беларус. навука, 2013. – 255 с.

Рукапіс паступіў у рэдакцыю 24.05.2019

Levantsevich L.V., Yakubuk N.R. Microtoponyms of Brest Region: the Problem of Classification

In Belarusian Linguistics collection and systematization of toponymical materials actively started in the 60s of the XX century. Today linguists have both microtoponymic dictionaries and a number of scientific articles connected with the microtoponyms of certain regions. Individual articles are devoted to the analysis of microtoponyms that have specific word derivational basis. The given article analyses different types of classifications of toponymic (microtoponymic) units existing in Belarusian Linguistics. A potential scheme of analysis of microtoponymic material depending on the word derivational basis is developed in the article.